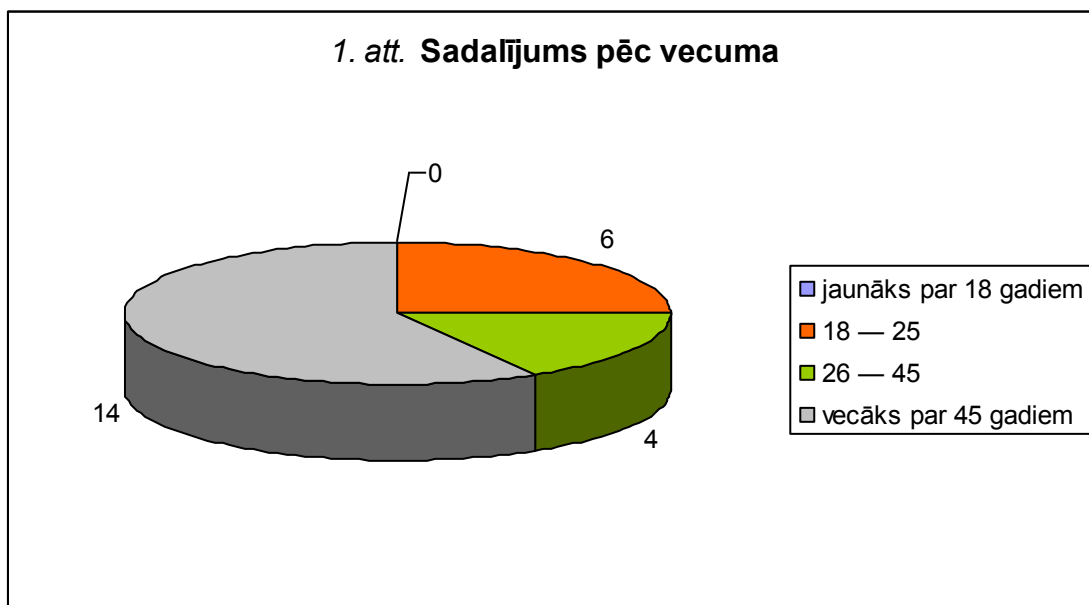

**VALSTS AĢENTŪRAS
„LATVIJAS NEREDZĪGO BIBLIOTĒKA”
BRAILA RAKSTA NODAĻAS DARBA ANALĪZE
LAIKA POSMAM NO 2005. LĪDZ 2011. GADAM**

VA „Latvijas Neredzīgo bibliotēka” Braila raksta nodaļa (turpmāk – BRN) nepārtraukti strādā pie piedāvāto pakalpojumu uzlabošanas un labākas klientu vajadzību izpratnes. Lai labāk izprastu lasītāju viedokli un vajadzības, kā arī uzlabotu BRN darbu un izstrādātu nodaļas nākotnes stratēģiju, 2011. gada nogalē tika veikta **"Braila raksta nodaļas darba kvalitātes un lasītāju vēlmju apzināšanas aptauja"**, kurā piedalījās 24 respondenti. Anketas bija anonīmas un tika izmantotas tikai statistiskiem datiem.

Kā redzams 1.attēlā lielākā respondentu daļa bija vecāki par 45 gadiem, savukārt neviens no respondentiem nebija jaunāks par 18.

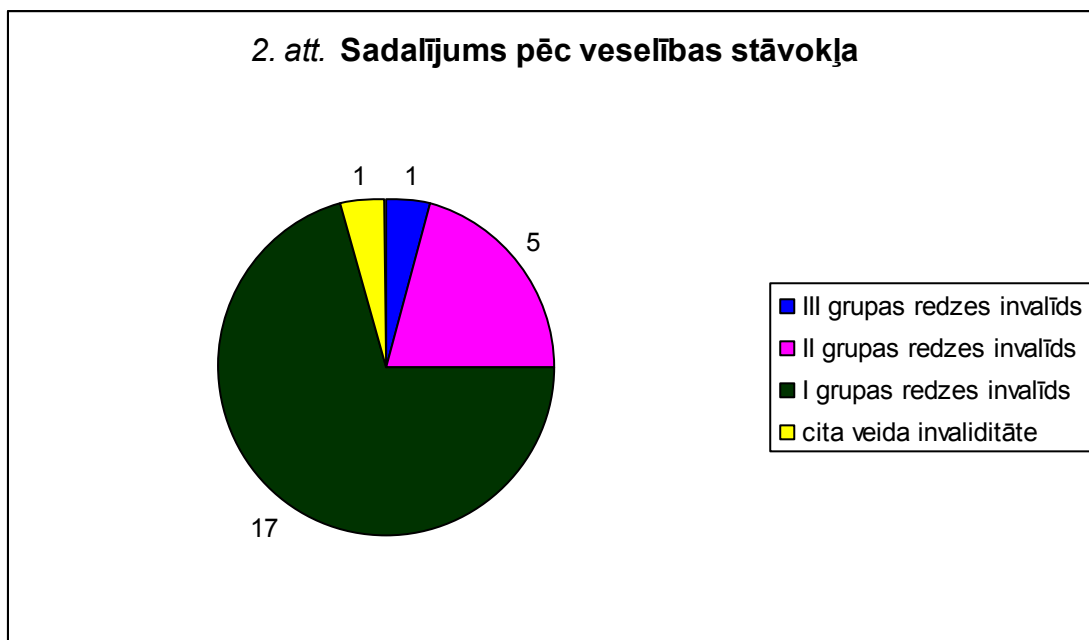

Iegūtie dati liecina par bibliotēkas lasītāju grupas novecošanās tendencēm: 14 respondenti bija vecāki par 45 gadiem, 4 — no 26. līdz 45. gadiem, bet 6 — no 18. līdz 25. gadiem. Savukārt bērni un jaunieši, kas jaunāki par 18 gadiem nav pietiekami piesaistīti bibliotēkas pakalpojumiem, tāpēc aptaujā nepiedalījās vispār. Šeit ir vērojamas pirmās problēmas, kas Braila raksta nodaļai būtu jārisina:

- 1) Vairāk jāpiesaista un jāieinteresē jauniešus, rīkojot viņiem saistošus pasākumus, viktorīnas.
- 2) Jārod iespēja piesaistīt jauniešus arī pie rakstītām grāmatām, jo lielākā daļa no viņiem grāmatas lasa internetā vai nelasa vispār.
- 3) Jāiesaista jauniešus inovatīvos projektos, kas paaugstinātu bibliotēkas lomu viņu dzīvē.

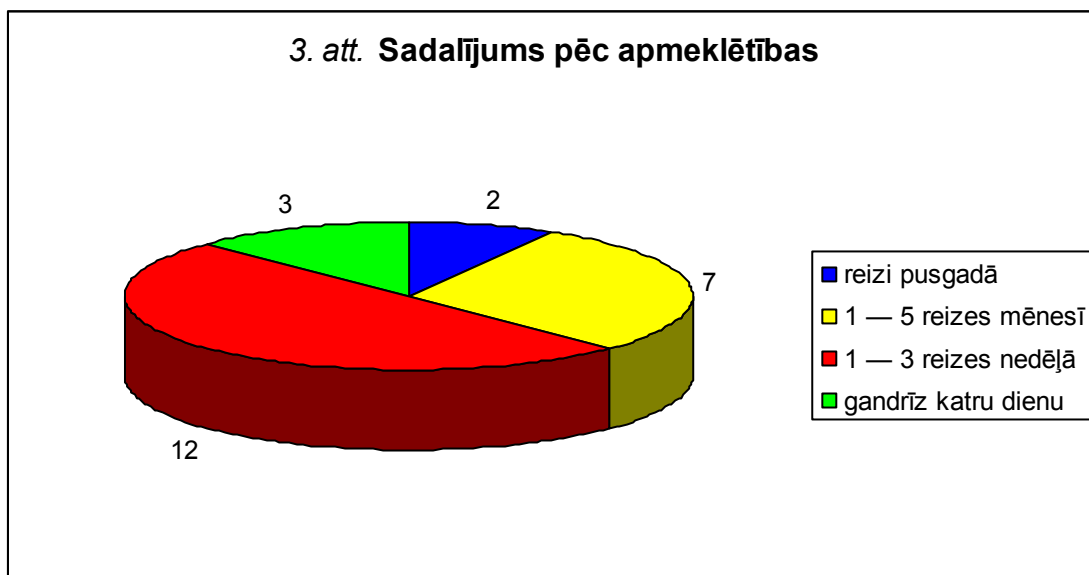
Tā kā bibliotēka apkalpo gan cilvēkus ar invaliditāti, gan bez, tad bija svarīgi respondentus iedalīt pēc veselības stāvokļa, lai varētu veikt objektīvu rezultātu analīzi. Ņemot vērā to, ka

aptaujas mērķis bija noskaidrot tieši BRN darba kvalitāti, tad 2. attēlā redzami rezultāti nemaz nepārsteidza.

Lielākā daļa no respondentiem (17 cilvēki) bija I grupas redzes invalīdi un 5 — II grupas redzes invalīdi, savukārt pa vienam respondentam bija gan ar III grupas redzes invaliditāti, gan ar cita veida invaliditāti. Bez šaubām BRN pamatuzdevums ir saistīts tieši ar Braila rakstu, taču nodaļa piedāvā arī citus pakalpojumus, kas izskaidro aptaujas rezultātus.

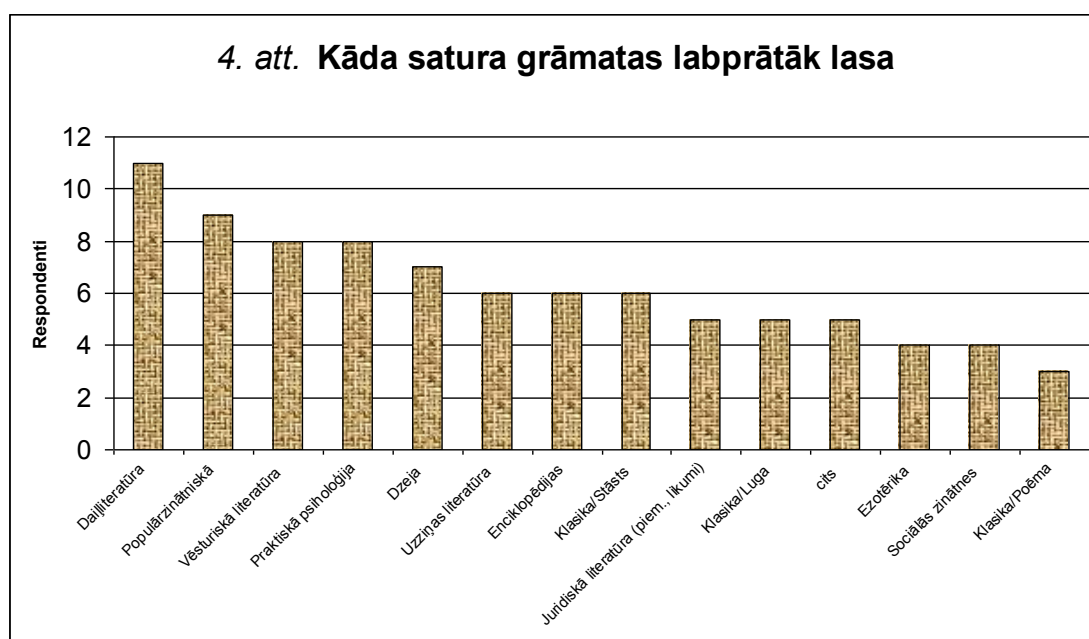
Pozitīva tendence vērojama arī 3. attēlā, kurā parādīts cik bieži respondenti apmeklē bibliotēku kopumā.

No 24 respondentiem 12 bibliotēku apmeklē 1 līdz 3 reizes nedēļā, savukārt 3 cilvēki to dara gandrīz katru dienu. To varētu izskaidrot ar Interneta lietošanas iespējām un citām interesantām aktivitātēm, ar kurām bibliotēka radījusi drošu un vēlamu vidi, kurā respondenti vēlas atgriezties un darboties. No 1 līdz 5 reizēm mēnesī bibliotēku apmeklēja 7 no respondentiem, bet 2 — tikai reizi sešos mēnešos.

Galvenais BRN uzdevums ir papildināt bibliotēkas krājumu ar grāmatām Braila rakstā, tāpēc svarīgi bija uzzināt, cik no respondentiem tās lasa un kādas jomas ir vispieprasītākās. Apkopojot rezultātus tika konstatēts, ka no 24 respondentiem 15 lasa, bet 9 nelasa Braila raksta grāmatas. Starp minētajiem deviņiem cilvēkiem tikai 2 bija neredzīgi. Šeit gan jāpiemin, ka ne visi redzi zaudējušie cilvēki lasa Braila rakstā. Īpaši gadījumos, ja neredzība iegūta dzīves laikā: traumas vai slimības rezultātā. Tādā gadījumā iemācīties lasīt Braila rakstu ir gandrīz neiespējami. Šādiem lasītājiem bibliotēka nodrošina audiogrāmatas, priekšlasīšanas un citus pakalpojumus.

Braila raksta grāmatas tiek izdotas par dažādām tēmām un ar dažādu novirzienu. Aptaujas rezultāti (skat. 4. att.) liecina, ka vispopulārākā ir daiļliteratūras joma, kuru uzrādījuši 11 respondenti.

Aiz tās seko populārzinātniskā literatūra ar 9 lasītājiem, bet vēsturiskā un praktiskā psiholoģija ieguvusi 8 respondentu atzinību. Daudz neatpaliek dzejas grāmatas (7 resp.), bet uzziņas literatūra, enciklopēdijas un klasika (stāsti) ieguvusi vienādu balsu skaitu — pa 6, savukārt juridiskā literatūra un klasika (luga) — pa 5. Ar 4 balsīm uzrādīta ezotērika un sociālās zinātnes, bet pēdējā vietā ar 3 balsīm ierindojās klasika (poēma).

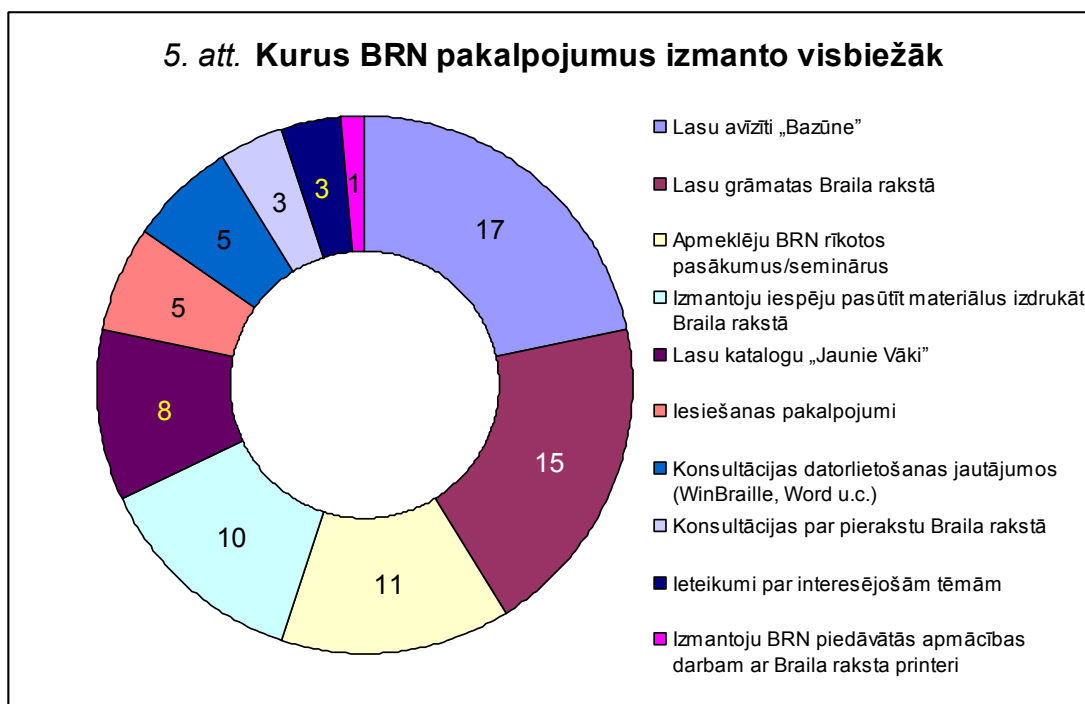
Šie rezultāti ir par 2011. gadu un lielos vilcienos arī 2012. gadā šādas tendences saglabājas, izņemot ezotēriku, kura pēc provizoriskiem datiem ir pakāpusies augstāk.

Aptaujā respondenti varēja minēt trīs viņuprāt interesantākās grāmatas Braila rakstā, kuras ir lasījuši. Respondentu anketās parādījās 4 grāmatas, kuras anketās bija pieminētas divas reizes:

1. Rihards Kūlis, Maija Kūle. FILOSOFIJA
2. Barbara Bergere. SPĒKAVOTS DVĒSELEI
3. Juris Cibuļs. VALODU BRĪNUMAINĀ PASAULE
4. UNIVERSSS TAVĀ KABATĀ

Kā jau bija minēts iepriekš, BRN nepiedāvā tikai grāmatas Braila rakstā. Kopā tā piedāvā 10 dažādus pakalpojumus, kuri 5. attēlā (4.lpp.), pēc aptaujas datiem, ir sarindoti pa vietām.

5. att. Kurus BRN pakalpojumus izmanto visbiežāk

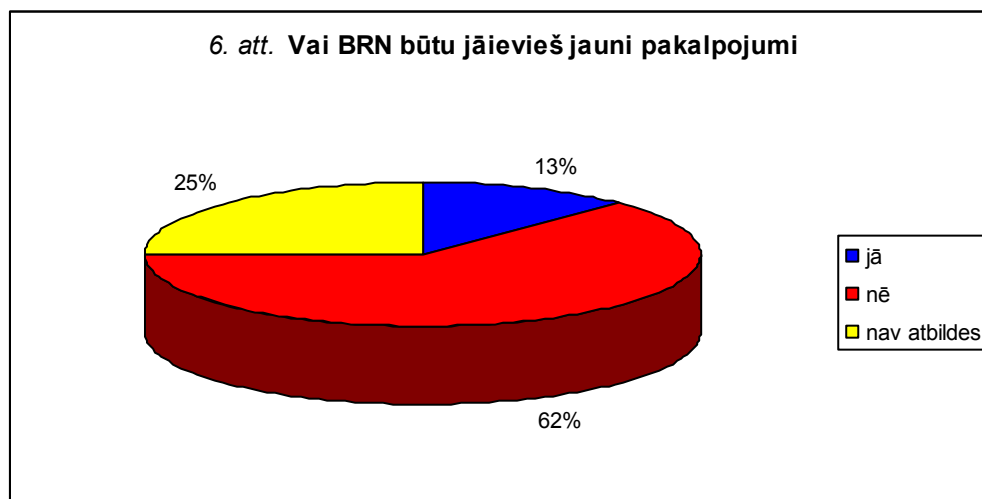

Pirmo vietu ar 17 balsīm ieņem BRN izdotā avīzīte „Bazūne”, tūlīt aiz tās ar 15 balsīm seko grāmatas Braila rakstā, savukārt BRN rīkotos pasākumus un seminārus apmeklēja 11 respondenti, bet individuālos materiālus Braila rakstā pasūta 10. No 24 aptaujātajiem respondentiem tikai 8 lasa papīra formātā izdoto informatīvo katalogu „Jaunie Vāki”, kurā ir informācija par jaunajām gada laikā izdotām grāmatām Braila rakstā ar anotācijām. Šis rezultāts izskaidrojams ar to, ka drukātais izdevums iznāk reizi gadā, informatīvā kataloga mērķis ir apkopot BRN darba rezultātus vesela gada griezumā, savukārt informācija par grāmatām nepārtraukti ir pieejama bibliotēkas mājaslapā un tiek savlaicīgi papildināta.

Iesiešanas pakalpojumus un konsultācijas par datorlietošanas jautājumiem ir saņēmuši 5 respondenti, bet konsultācijas par pierakstu Braila rakstā saņēmuši vai paši izteikuši ieteikumus par nepieciešamām grāmatām — 3 respondenti. Tikai viens no respondentiem ir izmantojis BRN piedāvāto iespēju apgūt Braila raksta printera lietošanu.

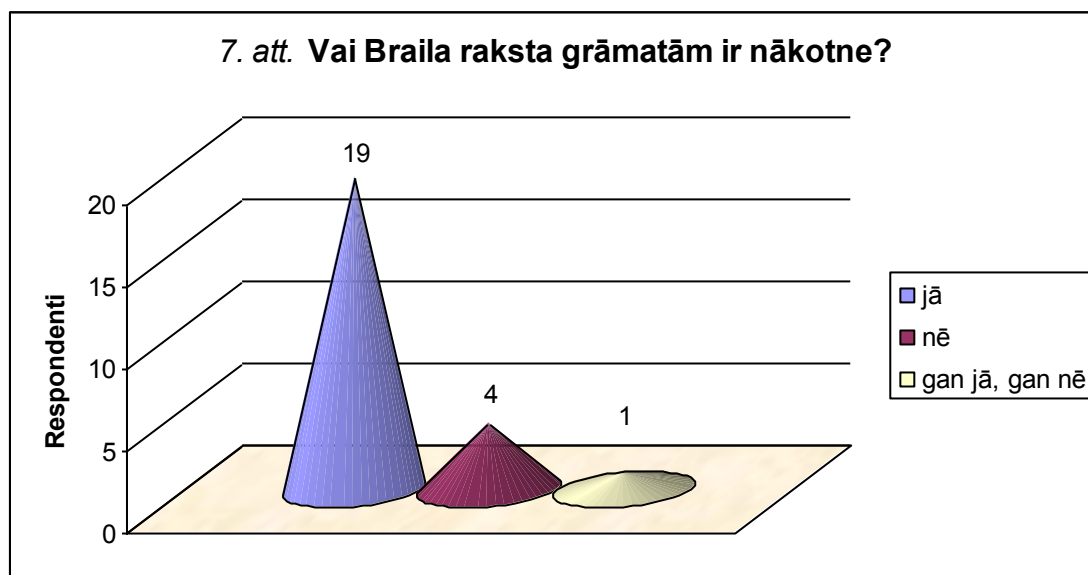
Vērtējot BRN darbu radās jautājums par jaunu pakalpojumu ieviešanas nepieciešamību, tāpēc respondentiem tika uzdots jautājums, vai šādi pakalpojumi vajadzīgi.

6. att. Vai BRN būtu jāievieš jauni pakalpojumi

Rezultātā (6. att., 4.lpp.) saņēmām atbildi, ka 62% jeb 15 respondenti piedāvātos pakalpojumus uzskata par pietiekamiem, bet 13% (3 resp.) uzskata, ka būtu nepieciešams padomāt par jauninājumiem. Ņemot vērā to, ka 6 cilvēki no visiem respondentiem nebija uzrādījuši savu viedokli, tad BRN ir nolēmusi, ka nodaļai jāpadomā par jauniem sadarbības ceļiem ar saviem lasītājiem.

Aptaujas noslēgumā respondentiem tika uzdots jautājums, kas pēdējā laikā redzes invalīdu vidū izraisījušas diskusijas, respektīvi, vai informāciju tehnoloģiju laikmetā Braila raksta grāmatām ir nākotne?

Kā redzams 7. attēlā, tika saņemta pārliecinoša atbilde, ka Braila raksta grāmatām IR nākotne un tās vēl ilgus gadus pastāvēs tāpat, kā pastāvēs redzīgo rakstu grāmatas. Un brīdī, kad lasītājs atvērs grāmatas vāku, viņš nokļūs autora piedāvātajā, bet paša veidotajā un ar paša noskaņām krāsotajā notikumu virpulī.

REZUMĒJUMS

Aptaujas rezultāti parāda, ka Braila raksta nodaļa ir izdarījusi lielu darbu, bet tai priekšā vēl tāls ceļš ejams, lai apmierinātu visu lasītāju vēlmes vai vismaz pietuvoties vēlamajam rezultātam. Nodaļas centieni uzrunāt lasītāju un iedrošināt lasītāju pašu izteikties ir tikai pašā sākumā, tāpēc jāturpina runāt, diskutēt un veidot ar lasītājiem kopīgu informācijas iegūšanas politiku.

Spriežot pēc respondentu norādītās grāmatu tematikas, jāteic, ka „Latvijas Neredzīgo bibliotēkas” lasītājs ir izglītots un uz attīstību vērsts. Strādājot pie Braila raksta grāmatu plānotās komplektācijas, BRN ņem vērā lasītāju viedokli, taču papildus tam piedāvā arī citas tēmas, lai grāmatu klāsts būtu piemērots visām lasītāju grupām.

Būtisks jauninājums, ko BRN ir ieviesusi bibliotēkas krājumā ir grāmatas palielinātā drukā. To izdarīt bija iespējams tikai pateicoties labiem cilvēkiem, tādiem kā Ieva Jurgeviča, kuri nesavtīgi ziedo savu laiku un līdzekļus, lai palīdzētu redzes invalīdiem bagātināt grāmatu klāstu.

Par lasītāju domām, šajā jautājumā uzzināsim nākošajā aptaujā.

Gunta BITE
Braila raksta nodaļas vadītāja